

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
BANKALAR YASASI

(39/2001 Sayılı Yasa)

Madde 33 Altında Tebliğ

**BANKALARIN SERMAYE YETERLİLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİNE VE
DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA TEBLİĞ**

Amaç :

Madde 1 – Tebliğin amacı, 39/2001 sayılı Bankalar Yasası'nın 33 üncü maddesi uyarınca , bankaların sermaye yeterliliğinin ölçülmesinde, buna bağlı olarak sermaye artırımlarında ve özkaynaklarının mevcut ve potansiyel riskler (kur riski) nedeniyle oluşacak zarara karşı korunmasında uyulacak “Öz kaynak / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunun tanımlanması, uygulama ve raporlama esaslarının belirlenmesidir.

Tanımlar :

Madde 2 – Bu tebliğde geçen tanım ve kavramlar aşağıda açıklanmaktadır.

A) Sermaye :

“Sermaye”, ana sermaye ve katkı sermayeden meydana gelir.

a) Ana Sermaye :

Ana Sermaye'yi, ödenmiş sermaye, kanuni yedek akçeler (muhtemel zararlar karşılığı), ihtiyari ve fevkalade yedek akçeler, ve bankaların hesap özetlerinde yer alan vergi provizyonundan sonraki dönem karı ve geçmiş yıllar karı oluşturur. Ana sermayenin hesaplanmasında, bankaların hesap özetlerinde yer alan dönem zararı ile geçmiş yıllar zararı toplamı indirim kalemi olarak dikkate alınır.

b) Katkı Sermaye :

“Katkı Sermaye”, genel karşılıklar, banka sabit kıymet yeniden değerlendirme fonu, iştirakler ve bağlı

ortaklıklar ile sermayelerine katılan diğer ortaklıklar sabit kıymet yeniden değerlendirme karşılığı, alınan sermaye benzeri krediler, muhtemel riskler için ayrılan serbest karşılıklar ve menkul değerler değer artış fonundan oluşur.

Bankalar yalnızca bu tebliğin uygulanmasına münhasır olmak üzere, “Öz kaynak / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunun ay sonu itibariyle hesaplanmasında aktiflerindeki sabit kıymetleri için Devlet Planlama Örgütü tarafından 1988 yılı baz alınarak açıklanan Tüketici Fiyatları Endeksinin söz konusu aylık dönemler itibariyle hesap edilen yıllık oransal değişimlerinin % 10 eksiği esas alınarak yeniden değerlendirme yapılabilir ve bulunacak tutara katkı sermaye içinde yer verebilirler.

Katkı sermayenin ana sermayenin %100’ünden fazla olan kısmı, sermayenin hesabında dikkate alınmaz.

Bankalarca sağlanan ve kalan vadesi 5 yıl ve daha uzun olan sermaye benzeri krediler katkı sermaye içinde mütalaa edilir. Sermaye benzeri kredilerin, ana sermayenin % 50’sinden fazla olması halinde, bu oranı aşan kısım hesaplamaya dahil edilmez. Bu iki istisnai hüküm nedeniyle ortaya çıkan atıl kaynaklar, kur riski sermaye gereksiniminin karşılanması açısından sermaye olarak kabul edilebilir. Ancak bu şekilde kullanılacak kaynak ana sermayenin % 250’sini aşamaz.

c) Sermaye Benzeri Krediler:

Sermaye benzeri krediler;

- i. Başlangıç vadesi en az beş yıl olan,
- ii. Bankanın tasfiyesi halinde , hisse senetlerinden bir önce, diğer tüm borçlardan sonra ödenmesi kredi verenlerce kabul edilen,
- iii. Defaten kullanılan ve herhangi bir şekil ve surette doğrudan yada dolaylı olarak teminata bağlanmamış, hiçbir türev işlem ve sözleşme ile ilişkilendirilmemiş, başka kişilere temlik edilemeyeceği yazılı olarak belirlenmiş,
- iv. Bankanın doğrudan yada dolaylı iştirakleri dışındaki kişilerden sağlanan kredilerdir.

Kullanılacak Sermaye Benzeri Kredilere ilişkin yapılacak sözleşmelerde (i),(ii),(iii)ve(iv) bentlerinde belirtilen koşulların ve faiz ve diğer masraflar hariç, anapara geri ödemesinin beş yıldan önce yapılamayacağına açıkça hükme bağlanmış olması zorunludur. Bu maddede belirtilen koşulları taşıyan sermaye benzeri kredilerin katkı sermaye hesabına dahil edilebilmesi için kredi sözleşmesinin aslı veya noter onaylı örneği , sözleşme henüz imzalanmamışsa aslı izin verilmesinin ardından ibraz edilmek üzere, sözleşme taslağı ile birlikte KKTC Merkez Bankası’na izin başvurusunda bulunulur. Önceden ibraz edilen sözleşme taslağı hükümleri ile, izin verilmesinin ardından ibraz edilen asıl sözleşme hükümleri arasında, kullanılan kredinin sermaye benzeri niteliğini ortadan kaldıracak şekilde farklılıkların bulunması halinde verilen izin iptal edilir. Bu kredilere uygulanacak faiz oranlarının sözleşmede açık bir şekilde belirlenmemesi ve benzer kredilere göre aşırı ölçüde yüksek olması halinde, kredinin katkı sermaye

hesabına dahil edilmesine izin verilmeyebilir. Gerekli koşulları taşıyan sermaye benzeri krediler KKTC Merkez Bankası'nın izninin ardından banka kayıtlarına intikal tarihi itibariyle katkı sermaye hesaplamalarına dahil edilir. Sermaye benzeri kredi kullandıran kişi yada kişilere bankaca doğrudan yada dolaylı olarak nakdi kredi kullanılması halinde, kullanılan kredi tutarı katkı sermayenin hesaplanmasında sermaye benzeri kredi toplamından indirilir. Sermaye benzeri kredilerin vadesinden önce geri ödenmesine , bankanın kredi sınırlarına ve standart oranlara uyumu gözetilerek KKTC Merkez Bankası'nca izin verilebilir.

Katkı sermaye hesaplamalarına dahil edilmesine KKTC Merkez Bankası'nca izin verilen sermaye benzeri kredilerden kalan vadesi beş yıldan az olan krediler her bir yıl için % 20 oranında azaltılarak katkı sermaye hesaplamalarına intikal ettirilir. Vadesine bir yıldan az süre kalan sermaye benzeri krediler katkı sermaye hesaplamasında dikkate alınmaz.

KKTC Merkez Bankası'na izin verilmesi halinde, bankanın sermaye artırımlarında kullanılması hissedarlarca kesin ve yazılı olarak taahhüt edilen bankaya rehnedilmiş mevduat veya diğer kaynaklarda vade şartı aranmaksızın, niteliklerine göre sermaye benzeri kredi olarak kabul edilebilirler.

B) Sermayeden İndirilen Değerler :

“Sermayeden İndirilen Değerler”i ;

a) Mali iştirakler, bağlı ortaklıklar ile sermayesine katılan diğer mali ortaklıklar (Bankalar, Sigorta Şirketleri, Finansal Kiralama Kurumları, Risk Sermayesi Kuruluşları, Yatırım Danışmanlığı Kuruluşları, Yatırım Ortaklıkları, Genel Finans Ortaklıkları, Yetkili Müesseseler gibi diğer kuruluşlara olan sermaye katılımları),

b) Özel maliyet bedelleri,

c) İlk tesis giderleri,

d) Peşin Ödenmiş giderler,

e) İştiraklerin, bağlı ortaklıkların, sermayesine katılan diğer ortaklıkların ve sabit kıymetlerin rayiç değeri bilançoda kayıtlı değerinin altında ise aradaki fark,

f) KKTC'de faaliyet gösteren diğer bankalara verilen “Sermaye Benzeri Krediler”,

g) Şerefiye,

h) Aktifleştirilmiş giderler

meydana getirir.

C) Öz kaynak :

“Öz kaynak”, sermayeden bu Tebliğin 2’nci maddesinin B fıkrasındaki değerlerin indirilmesi suretiyle hesaplanır.

D) Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler :

“Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayrinakdi Krediler ve Yükümlülükler”, Tebliğ ekinde yer alan [\(EK.1\)](#) cetvelde çeşitli oranlardaki risk ağırlıklarına göre tasnif edilerek gruplandırılmış banka aktif değerleri ile gayrinakdi kredi ve yükümlülüklerden oluşur.

Sermayeden indirilen değerlere ilişkin indirim konusu tutarlar, risk ağırlıklı varlıklar, gayrinakdi krediler ve yükümlülükler hesaplaması kapsamında ayrıca risk ağırlığına tabi tutulmaz.

Bankalarla ilgili mevzuatta yapılan değişiklikler sonucu yeni tanımlanan kalemler ve yeni finansal enstrümanlar olarak geliştirilen ve tanımlanan işlemler ile ilgili olarak bu Tebliğ eki cetvelde henüz risk ağırlığı verilmemiş bulunan hesaplar KKTC Merkez Bankası’nca aksi belirtilinceye kadar %20 risk ağırlığına tabi tutulacaktır.

Döviz ve faiz haddi ile ilgili işlemler ve gayri nakdi kredilerde , kredi riskine esas tutarların hesaplanmasında sadece karşı taraftan alacaklar, öncelikle 20.6.2002 tarih ve 67 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Kredilerle İlgili Esas ve Usuller tebliğinde belirtilen krediye dönüştürme oranları yardımıyla ağırlıklandırılarak gayri nakdi yükümlülükler arasında ilgili risk grubuna dahil edilir. Daha sonra bu tutarlar ilgili risk grubunun ağırlığı ile ikinci defa ağırlıklandırılır.

Tazmin edilmemekle birlikte kendisi için pasif hesaplar arasından özel karşılık tesis edilen gayri nakdi kredilerde söz konusu özel karşılıklar indirildikten sonra kalan tutarlar üzerinden dönüştürme oranına tabi tutulur ve daha sonra uygun risk ağırlığı ile ağırlıklandırılır.

E-Kur Riskine Esas Sermaye Yükümlülüğünün Hesaplanması:

Bankalar , tüm döviz varlıkları ve yükümlülükleri, vadeli döviz işlemleri, swaplar gibi kur riski içeren türev sözleşmeleri üzerinden kur riskine esas sermaye yükümlülüklerini hesaplamak zorundadırlar. Öz kaynak hesaplamasında sermayeden indirilen yabancı para varlıklar için kur riskine esas sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.

Sermaye yükümlülüğü hesaplanması amacıyla her bir döviz cinsinin Türk Lirası karşılıkları itibarıyla aktif ve pasif hesaplarda bulunan tüm döviz varlık ve yükümlülüklerine ilişkin net pozisyon, döviz cinsinden cayılamaz nitelikli gayri nakdi kredilere ilişkin net pozisyon ve vadeli döviz işlemlerine ilişkin net pozisyon bulunur. Her bir döviz cinsi için hesaplanan net kısa pozisyonlar ve net uzun pozisyonlar ayrı ayrı toplanır ve bunlardan mutlak değer olarak büyük olanı ile mutlak değer olarak net altın pozisyonu toplamı üzerinden %8 oranında sermaye yükümlülüğü hesaplanır.

Döviz cinsinden cayılamaz nitelikli gayri nakdi kredilere ilişkin net pozisyonun sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edilmesinde, henüz nakde dönüşmemiş yükümlülüğe ilişkin alacak hakkının , gayri nakdi krediyle aynı para cinsinden olması durumunda alacak tutarı, uzun pozisyon olarak dikkate alınır. Bununla beraber alacak hakkının farklı döviz cinsinden olması halinde alacak tutarı kendi döviz cinsinden

uzun pozisyon olarak döviz varlıkları arasında gösterilir. Gayri nakdi kredilere ilişkin alacağın uzun pozisyon olarak dikkate alınmasında, alacak hakkının belgelenmesi yada teminat altına alınmış olması esastır.

Gayri nakdi kredi borçlusunun kredi değerliliği ve ödeme yeteneği karşılıklara ilişkin tebliğde yer alan esas ve usuller çerçevesinde belirlenir. Bu şekilde yapılan değerlendirme sonucunda net pozisyon hesaplamasında kullanılacak uzun pozisyon, gayri nakdi kredi müşterisinden doğacak alacak tutarından, varsa pasif hesaplar içerisinde kendisi için ayrılan özel karşılık tutarının çıkarılması ile bulunur.

Her bir döviz cinsi itibarıyla ;

1) Netleştirilmemiş uzun pozisyonları toplam tutarı ile netleştirilmemiş kısa pozisyonları toplam tutarından mutlak değer olarak büyük olanı öz kaynağının % 100 'ünü ve

2) Netleştirilmemiş uzun pozisyonları toplam tutarı ile netleştirilmemiş kısa pozisyonları toplam tutarı arasındaki farkın öz kaynaklarına oranı %2'yi

geçmeyen bankalar, aynı dönem için kur riskine esas sermaye yükümlülüğünü hesaplamayabilirler.

% 8 sermaye gereksinimi hesaplamasında kullanılan mutlak değeri büyük olan net pozisyon toplamı, risk ağırlıklı varlıklar arasında bu amaçla açılan sıraya yerleştirilir.

Asgari Oran, Hesaplama ve Gönderilme Dönemi :

Madde 3 – “Öz kaynak / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosu asgari %8'dir.

Bankalarca söz konusu rasyonun konsolide ve konsolide edilmemiş bazda asgari %8 olarak tutturulması ve idame ettirilmesi gereklidir.

“Öz kaynak / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunun hesaplanmasında kullanılan muhasebe verileri, KKTC Merkez Bankası tarafından hazırlanan “Bankalarca Uygulanacak Muhasebe Standartları, Tek Düzen Hesap Planı ve İzahnamesi” ile bankaların hesap ve kayıt düzenlerine ilişkin diğer mevzuata uygun olarak düzenlenen verilerden elde edilir.

Bankalarca mali tablolar üzerinden elde edilen “Öz kaynak / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosuna ilişkin tabloların her ay sonu itibarıyla düzenlenmesi ve en geç belirtilen tarihleri takip eden 1 aylık süre içerisinde KKTC Merkez Bankası'na gönderilmesi gerekmektedir.

KKTC Merkez Bankası, bankaların mali bünyesini etkileyen diğer faktörleri de dikkate alarak, her bir bankaya veya banka grubu için belirtilen asgari oranın üzerinde bir oranın tesis edilmesini ve Öz kaynak / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülüklerle ilişkin tabloların daha sık aralıklarla düzenlenmesini ve gönderilmesini kararlaştırabilir.

Sermaye Artırımının Şekli :

Madde 4 – “Öz kaynak / Risk Ağırlıklı Varlıklar, Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler” standart rasyosunun %8’in altında teşekkül etmesi halinde, rasyonun hesaplanma tarihini izleyen 6 aylık dönem içerisinde öz kaynak gerekli miktarda artırılır. Öz kaynağın eksik kısmının tamamlanması amacıyla sermayenin artırılması halinde, artırılan bedelden öz kaynağın eksik kısmına eşit olan miktarın belirtilen 6 aylık sürede nakden tahsil edilmesi gerekir. Bankalar Yasasının 12. maddesinde belirtilen, 66/1999 Sayılı İşletmelerin Sermaye ve Ekonomik Varlıklarının Yeniden Değerlendirilmesi Yasası ‘altında oluşan ihtiyatların nakit sermaye unsuru sayılması hususu, bu maddenin uygulanmasında nakit sayılmaz.

Geçici madde 1- Bu tebliğın 2. maddesinin E fıkrasında yer alan Kur Riskine Esas Sermaye Yükümlülüğünün sermaye yeterliliği standart oranına dahil edilmesine, 1/7/2003 tarihinden itibaren başlanır.

Yürürlükten Kaldırma

Madde 5- Bu tebliğ yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, 14/2000 Sayılı Bankalar Yasası’nın 33. maddesi altında, 21 Şubat 2001 tarih ve 21 sayılı Resmi Gazetede Yayınlanan 112 sayılı tebliğ yürürlükten kaldırılır.

Yürürlük :

Madde 6 – Bu tebliğ 1 Eylül 2002 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.